

ခေါ်ပယ်? ၂၀၁၄နံ့း ရှေ့ခများဆောင်ဆာနဲ ဒဲဂံ့အဂဲးအဖော်ဖို့ဖူ့မူ့ဆရဲ
ဖို့ဖူ့မူ့ဆရဲ့ရို့နီ့ ဖို့ဖူ့မူ့ဆရဲ့ဆော်ံးဆော်လဲယဲ
မော့ဝ္းဘဲ့သွေ့လဲ

ကြံးဘာသာပြန်ဆိုမူ့များသည် အလွတ်သဘောပြန်ဆိုမူ့များဖြစ်ပါသည်။ သေချာစွာ
စိစစ်အတည်ပြုလိုပါက အောက်ဖော်ပြပါ ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် လွှဲပြောစွာ သော
မြန်မာ/အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေမှုများနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

<http://www.dop.gov.mm/?p=4618>

သို့၊ မဟုတ်

<http://countryoffice.unfpa.org/myanmar/2014/12/19/11162/toolkit/>

ဆာချိုလယာ

အေပယူအဖိုးယဉ်ဆရာတဲ့ ဘာဆဲ့ဆေအင်းအဖော်လယာ ဆုဖံ့းဆေမှုလာဘာဆေအော်ပွဲအဖိုးအမှု အောနအဲဒီးသူယာဘာနဲ့
နှစ်မိဘလူ့အော်ပွဲအော်လယာ နဲ့ပြုးတို့အများလဲ့ဘာပမူ့ဝို့အနို့အိုးနှီးလို့၏။ ဆာယို့မိမာအား ဘဲေပဘာနဲ့လေနဲ့အဖိုး
အယူ့အဝိုးလို့၏။ လေအလေးကိုစို့စွဲနဲ့ ဆုဖံ့းဆေမှုလာယာဆေမှုပွဲအော်နှီးလို့၏။ ဖို့ဖု့မှုဆရာတဲ့လယာဘာဆေအော်ထွဲ့
ဆေအော်စွဲအဖိုးလယာ ဆုဖံ့းကွာလဲ့ထတွဲလာ တလောလယာအယ့်နဲ့ နကာဒါဘာပွဲလို့၏။ လေဆာကအိုကွာထဲ
တလောလယာအကေး ဆုဘူ့ဆေဒီးယူဒီးလို့နဲ့ ဘာဆုဘူ့စဲ့ထတွဲလို့၏။ ဆေအော်စွဲအဖိုးလယာ ထိုးမှာအော်ခွဲ့လွှဲ့အကေး
ပုံမှာ့မှာပမူ့ဝို့အနို့ ယိုတံ့ယိုဆေပို့စို့ပွဲအော်နှီးလို့၏။

ဆေအော်စွဲအဖိုးလယာ ဖို့သို့(၁၁)ခွဲ့လာအိုပွဲလာတလောအဖြူနံ့းလာနဲ့ ဆုဝို့စို့ပွဲလာ အေပယူထံ့သံ့ယာဂို့
အလေးခဲ့ ငါေထဲ့ထို့စို့ပွဲလာ နဲ့ပြုးတို့အယူ့ ခများလဲ့ဘာပမူ့ဝို့အနို့အိုး လချုပဲလာ ၂၀၁၄နံ့း၊ လာမှာ(၄)၃၅
အထိနှီးလို့၏။ ဝံးဒီးလို့သာလဒီးအကေး မိဘာဝို့စို့ထဲ့ဆေအော်စွဲအဖိုးလယာ မှန်းမှာ့လဲ့ထံ့လဲ့ဆွဲနဲ့ ဘာဆုဘူ့
သူယာဆိုပွဲလို့၏။

ဖို့ဖု့မှုဆရာတဲ့အင်းအဖော်လယာ ဆုဖို့လို့ဆရာပတဲ့ ဒဲ့ဆေအော်သူသူယာဆေဖံ့းဆေမှုအဖြူလယာနဲ့ ဘာဆေမှုပွဲအော်လယာ
ပုံမှာဆေဖို့ ဖို့သို့နံ့းယာ့ပို့ဆံ့ ဒဲ့အဝှာ့ဝံး ဘဲေပို့ကအိုပွဲထဲဆေပရာ့အင်းအဖော်သံ့သံ့သူသူနဲ့ ဘာဆ္းစူးမှုလာ
ကဖို့ထွေ့ပွဲအကေးနှီးလို့၏။

ဆုဖို့လို့ဆရာပတဲ့ ဒဲ့ဆေအော်ထဲ့ဆေဖံ့းဆေမှုထို့လူ ဆုလူ့ဂို့လအိုးဘာ ဒဲ့ကလွှဲစို့လဖြူ့ပူးအကေး ဆုဖံ့းဆေမှုယို့
လမ်းဘာလမ်းနဲ့ အဆုံလဲ့စဲ့လယာအို့ပွဲလို့၏။ ဆုဖံ့းဆေမှုယို့အယူ့ ဆေအင်း(၁၀)မံ့းနဲ့ ဘဲေအဖု့လာယို့အဝိုးလို့၏။

1 အေပယူ ၂၀၁၄နံ့း ရဲ့ခများ ဒဲ့အင်းအဖော်အယ်ပို့ဖု့ဖု့မှုဆရာ (Kayin West Poe)

ဖို့ဖု့မှုဆရာအရို့နဲ့ ဖို့ဖု့မှုဆရာဆေဖံ့းဆေမှုလယာ မော်ဘဲေသူလဲ့။

(၁) ဖို့ဟုမှုဆရာအင်းအဖော်လုပ် ဆေခံခါးကျေစုံကိုဝှေ့အင်း

- ဆေအူစုံအဒီး လဆိုလစွားဘျာန်း ဘာဆေခံခါးကျေစုံသဲ့ ကဲ့တလီးအပါး လျေဆေခါးကျေစုံ ကိုထောက်အလုံးလို့၊
- ဆေအူစုံအဒီးအတလေးလယ် ဘာဆေကားသံးထော်စုံလုံး ဆေထံးလူ့ဒီလူ့လူ့ထံးအဖွဲ့ ဆေခံခါးကျေထွေစုံလုံး
- ဆေအင်းအဖော်လုပ် လျေဆေခါးကျေစုံသဲ့သံးသံးသူ့သူ့အကေး ဘာဆေပိုင်းခါးကျေစုံ လူ့လူ့ဆွဲလို့၊
- ဆေခံခါးကျေစုံကိုထော်အလုံးနှင့် ဘာဆေကားသံးထော်စုံလုံး နှင့်ပွဲပြလျေဆေလူ့စုံနှင့်နှင့် ပြလျေဆေမှု့ဒါ အိုးလုပ်လို့၊

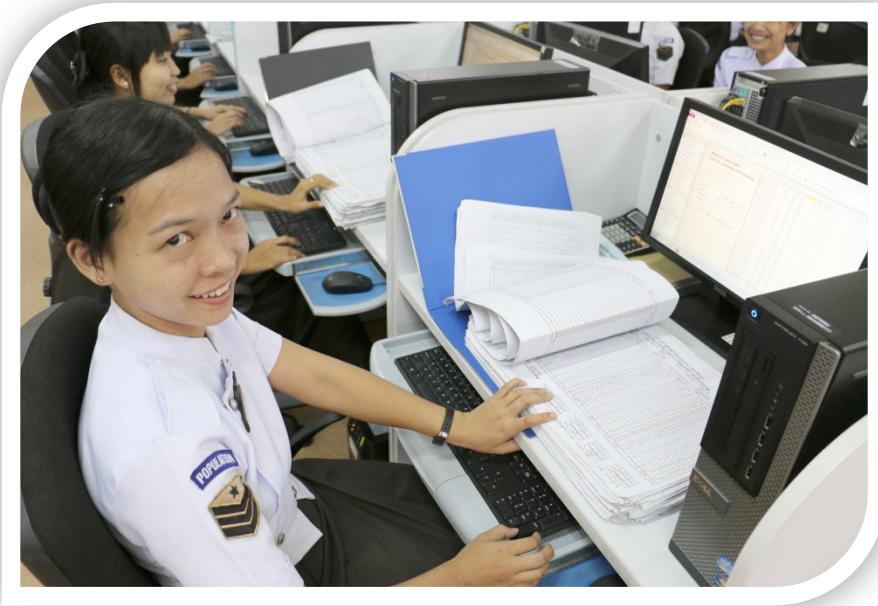
ဆေအူစုံအဒီးလယ် လျေဖို့ဟုမှုဆရာအင်းအဖော်လုပ် ပေါ်စုံနှင့် ဆေအူထုံးပူ့မှုဆရာလျေလုံးဝါလယ် ထိုးအဝို့စိုးထဲ့စွာ့လုံး မေများငံးဘာပူ့ဝို့အနိုးနှင့် ဘဲ့ဆေအူထုံးထော်စုံလုံး ခေါ်ပါ့၊ ဆုံးခုံးခို့၊ ဝံးခို့၊ ဒီ့မှုတဝါအဖုံးအဂီးအပါး ဆေအူထုံးဆရာ အဝို့အော်စုံနှင့် ဘာဆေပိုင်းခါးထော်လို့၊ လချို့ဆေအူထုံးအံ့သွား ဖို့ဖို့မှုဆရာနှင့် ခေါ်ပယ့်တံးအဖွဲ့ ဆေအူထုံးဆရာ လျေလုံးဝါစံးဆေနှင့် ပုံအူထုံးဆရာလျေကဲ့ ဘာမူနှုန်းဒါ လျေကအူထုံးဆရာအလုံးအကျွဲ့နှင့်လို့၊ ဆေအူစုံအဒီးအတလေးလယ် ဘာဆေခံခါးကျေစုံဘဲ့ကဲ့တလီးအပါး ဆေခံခါးကျေထွေစုံလုပ်စုံလှု့ယို့နှင့်လို့၊ မိစံးစုံနှင့် ထိုးအလို့သော်စုံအခါး ကယ်အောင်းဒီ့လယ်အဂေးနှင့် မွဲနှုန်းပြလျေဆေမှု့ဒါ အိုးလုပ်ထွေစုံစွဲလို့၊ ဒဲဆေခံခါးကျေကိုထွေစုံနှင့်လို့ အော်ထုံးအံ့သွား ဒဲလျေ ဆေကဖို့လို့ဆရာပထောက်အကေး ဆေထုံးထုံးစုံအခါး ဘာဆုံးစုံမှုနှင့်လို့၊ ဆေမူနှုန်းဆေအင်းအဖော်လုပ် အဆေထံးလူ့ဒီ့လှု့ လူ့ဂို့စုံအခါး တလေးလယ်ထိုးလူ့နှင့် ဘာဆေကားသံးထဲ့စွာ့ ဒဲ့ဝို့ထဲ့လျေအလုံးအော်စုံ ဘဲ့ဆေပိုင်းဝါ့အလုံးအဖိုးလို့၊ ဆေအူစုံအဒီးလယ် ဆေကဖို့စုံအကေး ဆေပိုင်းအုံဂို့စုံတော် ဆေဖို့ယိုးဆေ “အလွှလျှ”, အုံဆေကွာနှုံဂို့စုံနှင့် အလွှအယ့်”, ဆေဖို့အုံဂို့စုံနှင့် အလွှအဘာ့” ဘဲ့နှုန်းအပါး လျေတလေးလယ်အဖွဲ့ယို့နှင့် ဘာဆေထံးနှုံစုံထွေစုံအော်အုံနှင့်လို့၊

(J) සැයංචියා සැයංචියා තුළ පෙන්වනු ලබයා ඇති මූල්‍ය නිස්පාදනය නිස්පාදනය නිස්පාදනය නිස්පාදනය

ဝံးဒို့ဖို့ဖူ့မူ့ဆရာ့အပြုံးတို့လူနှို့ အဝေါဒ်ပုံး ဒီးနှာ့သူ့ယူ့ဆောအာ့ထု့ကို့ဆရာ့လုးဝု့လဖူ့အဂ် ဆောနဲ့ ဒဲဆောအာ့စု့အဖို့ အဆုံးဆနဲ့အဝို့ထဲ့ဝေါလဖူ့အဂ် ဂဲ့တို့စို့ယူ့လများဂဲ့သာ့ပူ့ဖို့အနို့နှို့လို့။
ဘာလဘာ ဝံးဒို့အပြုံးနှို့ ဒီးနှာ့မွဲနဲ့ဆောအာ့ထု့ဆရာ့လုးဝု့ (၅၀) အဂ် ဆောအာ့စု့အဖို့လဖူ့တဲ့၊
အူ့ဝို့ထဲ့ဝေါမွဲနဲ့ (၄၈) ဝု့အဂ်နှို့ ဘာကဲ့ထု့ဝေါဘဲ့ယို့ဝီးအဂ်နှို့ မိဘာလို့ဖျို့ထု့ဝေါလို့။ ဆောကဲ့ထု့ဝေါဘဲ့ယို့အဝို့နှို့
အားဆောလုံးဆောအာ့ထု့ဆရာ့လုးဝု့အဂုံးခို့ကဲ့ထု့မူ့ဝေါ (အူ့) လုးဝု့အဂုံးကဲ့
လဖူ့ထု့အားနံ့ပုံး (အူ့) ဆောနံ့ပုံးယို့ ကဲ့ထု့လမ်းပုံးအကို့နှို့လို့။ လက်ဒံးဘာလုံးဆောအာ့ထု့လုးဝု့လုံး
အယ်း ဂံ့ဒို့လဖူ့လုံးဆောလုံးအာ့ထု့ဒံးဘာ အူ့အို့ဝေါနှို့ ကဘာဒု့ဖျို့ထု့ဆောအဂ်ယို့အဂ် လို့ဝေါလို့။ ဆောဖံးဆောမု့လဖူ့
ယို့ဂံ့ဒံ့ဝေါလုံး ၂၀၁၄နံ့၊ လူဇူ့လူ့ (၃)ဘဲ့နှို့လို့။ ဆောအာ့ထု့ဆရာ့လုးဝု့ လမ်းဘာလမ်းအဂ် ဆောအာ့စု့အဖို့လဖူ့
အားဆောယို့တို့ဝေါတဲ့၊ ဝံးဒို့ဖို့ဖူ့မူ့ဆရာ့အပြုံး ဒဲပူလုံးအဝံးဆောအာ့စု့အဖို့လဖူ့ တတ့်တမို့ထဲ့ဆော ဒဲဆောလူ့စု့မူ့လုံး
လံပရာ့အဖို့လဖူ့ဂံ့နှို့ ဆောအာ့စု့အတလုံးလဖူ့ယို့ မိဘာဆောကာ့ဘံးထဲ့ဝေါလို့။

(၃) ဆရုလးဝါဆရုမိန္ဒီအသီး

- ဆရုလးဝါဆရုမိန္ဒီအဖီးအယူ ဆေအင်းအဖော်တုံးနှင့် ခါဗျိုးထားအီပရှာတာလယ ခိုက်လုံးဝါလျှော့စွဲတုံးနှင့် ခါဗျိုးထားဆရု (database)အယူနှင့်လို့၊ ဆေဖျော်ဆေမှုလယ်ဟို ဂို့ခွဲတုံးဝါလျှော့စွဲ ၂၀၁၄နဲ့၊ လူလှုလုံး(က)ဝါနှင့်လို့။
- ဆရုလးဝါဆရုမိန္ဒီအဖီးယို့ ဆေထိစိုးဖို့ဖူးမှုဆရုအတိနှင့် ဂုံးဖိုးလဒ်နှင့်ဘာလဒ်အယူ မှုဖွဲ့စွဲ အဆောင်ဆန်တိုးလူ ဘာဆေကွာထားတုံးနှင့်လို့။ လေဆရုဖူးယို့ ပုအီးဝါသဲ့ဂုံးဖိုးအဆရုအီး (အုံ) ဆရုလးဝါး လမ်းဘာလမ်းအယူရှုံးခများထိုးလူနှင့် ဘာဆေထိုးနဲ့ထားတုံးလို့။ ဆေအင်းအဖော်လယ်ဟို့ လေဆေအုံထုံးဆရုအတိအယူ မိဘာကွာနှုန်းလုံးဝါကိုနံ့ဒွဲလို့။
- ဆေအင်းအဖော်လယ်ယို့ အုံဖိုးထား ခေါ်ပယ်ထံ့အေးရှုံးခများအဆောင်ဆန် ထိုးလူနှင့်လို့။

ဘာလဘာဆရုလးဝါလုံး မိဘ်အယူ ဂုံးဖိုးကိုနံ့ဒွဲအဆောင်ဆန်နှင့် အုံဆေလုံးနှင့်တာတော်တို့တော် မဲ့ခြောစီးအံ့အောင် (Microsoft Excel) ဒဲမိဘာလုံးနှင့်လို့။ လေဆေမှုယို့အကောင်းမှုအော်လယ်လေအမွဲတုံး ဒီခုံ့စွဲမှု ဒဲဒီတွေ့တွေ့လေ လယ် မိစွဲတုံး “ပုံးပုံးပုံးနှင့်ဘာဆရုလးဝါ ဆရုမိန္ဒီအဖီးလယ်အခါး မှု၊ ခွဲအဆောင်ဆန်၊ ဂုံးဖိုးဖိုးအဆရု ဆေအဖုံးအဂိုံအဆရု ဒဲပုံးပုံးလယ်ဂုံးဖိုးအဆောင်ဆန်၊ ဆရုလးဝါလုံးဘာလုံးအယူ ရှုံးခများအဆောင်ဆန်တိုးလူ နှင့်ပတ်လုံးလယ်ခါဗျိုးထားအယူနှင့်လို့။ လေပုံးပုံးအဂိုံအယူ ပုံးပုံးအီးဝါ(၁၂၂)၎ ဒဲကိုနံ့ဒွဲပော်ထံ့လုံးဆရုလးဘာလုံးဘာလုံး(၂၅၀၀)နှင့်လို့။ ဆေအင်းအဖော်လယ် ပော်ထံ့လုံးပုံးပုံးနှင့်လို့။ ဘာလဘာဆရုလးဝါလုံးအယူ ရှုံးခများထိုးလူ အဆောင်ဆန် အုံဘာမှုတုံးပုံးပုံး (Microsoft Excel) ဒဲပော်ထံ့လုံးနှင့်လို့အခါး ယံ့နံ့ဒွဲအောင်နှင့်လို့။”

(၄) လချုပ်ဆောင်ခံသာဆောကုလူအုန္ယ် ဆေတဲ့ပဲ့ဆိုဆေမှလယ်

- ပုမ္မာဆောင်လယ် ထိတ်ယိုဆာဆာအုတုဥဆရုလူလူတဲ့အငဲးအယ်လယ်၏။
- အီကုပ္ပါဒ္ဓထားလယ် လွှာဆာအုစုအဖို့လယ်ဂို့ ဆာဂုံဂို့ကြရ အီး/လအီန္ယ် ဘာယိတ်ဝါးလို့။ ဂို့န္ယ်ဆာအုစုအဖို့လယ် ဘဲဆာထူးထိုးထဲတဲ့အဖို့အိုး အီကုပ္ပါဒ္ဓနံပါးကဲ့ဂို့ ဘာတဲ့ပဲ့ဝါးလူလယ်ဖို့ဆေကုလူတဲ့အငဲး။
- အုံဂို့န္ယ် ဆာအုတုဥဆရုလူလူလူဘာလူ ဆာအုစုအဖို့အဆာဝံဆာနှင့် အီးဝါးဆုံးအာလုံန္ယ် ဘာဒုးနှုန်းလူလူလူလူ “ဖို့လုံးယိုဖို့”အဖို့အယ်းလူတဲ့ထံးလူ့ဆွဲလို့။

ဆာအုစုအဖို့အတလေလယ် လွှာဆာကုသံးထဲတဲ့န္ယ် ဘာဆာဝဲထုံးဂို့ ဆာထူးထုံးဆာအုတုဥလူလူတဲ့ ဆရုမိရှိအဖို့လယ် ဒဲအုံနှုန်းထဲ့ဝါးလူလူလူလူအယ်းလို့။ တလေအယ်းဆာအုစုအဖို့လယ်န္ယ် ဆာအုစုလူလူတဲ့လူဘာလူအငဲးဘာဆာဝံဝါးလို့။ ပုမ္မာဆောင်လယ် ဆာအုစုအဖို့လူအပို့ပျောစီးလူ ဒဲထားပူးလူအကျိုးထဲလဲ ဘုံးထိုးလူန္ယ် ဘုံးပဲ့ခံဝါးဂို့ ဂုံးခိုးလူလူ (အဖို့ ၁ ထိုးလူ ၅) အဖို့ဘာ/လဘာ ဘာယိတ်ဝါးလို့။ ပုမ္မာဆောင်လယ် လွှာအငဲးထဲမူယူးဆာထူးကုခိုက်အဆာမှာအခါး ဘဲဆာထိုးနဲ့ဆိုဝါး ခေါ်ခို့/ဆုံးခေါ်ခို့၊ ဝံးခို့ခို့မှုတဝါးအဖုံးအင်း ဒဲဆာအုတုဥဆရုလူလူအဆုံးန္ယ်။

လဖ်ထိုတွေလီ။ ဘာလဘာဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့ယီ။ အူလဘာစွဲဘာလမာဆာအုပ္ပါဒ္ဒံရှုလေးတဲ့နဲ့ မိဘထံ့လူတဲ့တွေလာ အတလေးအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့ယီ။

ပုမ္မာဆာမျိုလယ် လမာဘာဆာဝိုလိုထဲတွေလူဆာလယ် ထိုတံ့ဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့လမ်းဘာလမ်းလီ။ ဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့ထိုးလူ အဖူခါး ဆာနဲ့လယ်အဖူ? မိဘက္ခာစွဲတွေဘဲ့ဘုံးလဲ့နဲ့ ဆာဖူနဲ့အကုလ်အီးတွေလီ။ ဆာထိုးနဲ့အူလမဲ့ဘာ ဆာအုပ္ပါဒ္ဒံလာ ဆာဆာက္ခာစွဲထဲတွေအဖူ? ဆာအင်းအယ်လမာဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့ယီ။ အယူခါးလယ်အဖူ? မိဘက္ခာနဲ့တွဲလူမှုနဲ့လီ။ ထိုးယီ။ ဆာအင်းအယ်လမာဆာ ဆာလမိုလိုထဲ့ဘာရွှေ့လီ။

ဆာမာလမ်းယီ။ အူဂီးဘာ မိဘအွှုနဲ့လာ “ဖိုလံ့ယို့စီ” အဖို့ယူလီ။ လော်မြို့အဖို့ယီ။ အယူ? ခေါ်ခေါ်ခေါ်, ဝံးခို့, တဝ်အဖူအဂိုအပိုး (မိဘအွှုဖျို့ခါး အူလမဲ့ဘာဝံး)ဆရှုလေးဝါ လဒု့ဘာလဒု့အဖူ? ဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့အဆာဝံး ဆာနဲ့လယ်အင်းအယ်လမာယ် ပေါ်တဲ့လီ။ လမာတလာဖူခါးနဲ့ မဲ့လမာကျေထာ “အလွှာအလာ”အကို့ဘာ ဆာတဲ့ပဲ့ဆာဖူ့ ဆာမာဂီးခံ့တွေ ဒဲ့ဆာအွှုနဲ့ဆာက္ခာနဲ့အဆရှုဆာမာလယ် ဆာစာထူ့ဘုံးနဲ့နဲ့လီ။

လာဆာတဲ့ပဲ့ဆာဖူ့ဆာမာအဖူ? ပုလယ်အမူ့အီးတွေလက် လာအမွှေ့တဲ့နဲ့ခဲ့လေး ဒီော်တာလက် အဝါ့အမူ့အီး စံ့ရွှေ့, “ဆာအင်းအယ်လမာယ်ထိုးနဲ့ဘာရွှေ့ရို့အခါး လာဆာအုပ္ပါဒ္ဒံတလာအဖို့ လဒု့ဘာလဒု့အဖူ? ဂံ့ဒီ့ဖို့ဖို့မဲ့ ဒဲ့ဆာအဖူအဂိုအဂိုဖူ့ပဲ့အက်း ဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့ပေါ်တဲ့ဆုံး အာလဲ့နဲ့ ယဘာယိုတွေလီ။ အူဂီးနဲ့ ဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့လယ် လာအလို့အံ့ရွှေ့ အီး/လအီးနဲ့ ဘဲ့ဝါးယက္ခာ့ယာအက်း ယဘာယိုတံ့ဆာ အုပ္ပါဒ္ဒံရှုလေးဝဲလယ်လီ။ အူ့မဲ့ဆာအုပ္ပါဒ္ဒံအဖို့လယ် အူလို့တွေနဲ့ ယဘာဘူ့ဂူ့ဂူ့ထဲ့ “ဖိုလံ့ယို့စီ”နဲ့လီ။ ယဘာယိုတွေပုံးထာ ပုမ္မာဆာမျိုလိုထဲ့ဆာအဖူအဂို(ဤ)ကဲနဲ့လီ။ ပုမ္မာဆာမျိုလိုထဲ့ လနံ့နဲ့မိဘမာဂီးခံ့ဆရှုလေးဝါ(၂၅)ဝါ၊ ထို့စိုးလာ (၃၅)ဝါအလွှာနဲ့လီ။

(၅) ဆောင်ရွက်လုပ်တို့တူ့ဆရာအဆောင်ရွက်မှု

- ဆောင်ရွက်လုပ်တို့တူ့ဆရာအဂ် လားပယ့်ထံ့ခံအဖြူ ကယ်ဆောင်ရွက်လုပ်တို့လူ အကုံဆောင်ရွက်နိုင် ဘာဒုန်လုပ်တဲ့လာလာ ခီဗျို့ထား (database)အဖြူ လချုပ်ဆောလအုတ္ထံ့ဘာ ဖို့ဖူမှုဆရာအထိန်းလီ။
- အူမြဲဆောအုတ္ထံ့ဆရာလုပ်တို့ အဆောင်ရွက်သာမျှနိုင် မူဖူထံ့လာခီဗျို့ထားအဖြူ လာဆရာလုပ်တို့လီ။ လာဆရာလုပ်တို့လီ။ ဘာ အကို့ အူလမြဲဘာ ဒုပ္ပါယံထံ့ဆောအုတ္ထံ့ဆရာလုပ်တို့လီ။ ဆကုလုပ်တို့ဖို့ယူနိုင်လီ။
- ဆောဒုန်လုပ်တို့တဲ့ထံ့ “ဖို့လုပ်ယို့ဖို့”လယ်အုပ်နိုင် ဘဲဆောအုတ္ထံ့ဆရာလုပ်တို့ အဆောင်ရွက်အုပ်စုအဖြူအဆောင်ရွက်အိုး ဒုပ္ပါယံထံ့ထဲ “အဖူအဂ်အခိုက်တဲ့” (Batch Header)နိုင် ဘာဆောင်ရွက်လုပ်တို့လီ။

ရှေ့နှုန်းပုံစံစွဲပုံဆောအခိုး ဒီနှုန်းလွှာ စံရွှာ “ ယောက်ခရမ်းဖို့အရှုံးလုပ်နိုင် ပတိနှုန်းဘာ “ဖို့လုပ်ယို့ဖို့”အဖြူ လယ်နိုင် ဆောအဂ်အယ်လယ်နိုင် ပဘာမူလွှာထံ့လာ ခီဗျို့ထားအဖြူလီ။ အူမြဲပုံပုံအားမျှတွေ့လီ။ ပဘာမူလွှာထံ့လာမျှတွေ့လီ။ လန်းနိုင် ပဘာဒုန်လုပ်ဆရာအဖြူ ဖို့သိုး (၉၀၀)နိုင်လီ။ ပဒုန်လုပ်တို့လုပ်ယို့လယ်အုပ်စုနိုင် ဆုံးခုံးခီ့/ဆုံးခီ့ယောက်၊ ဝံးခီ့၊ ဒီ့မှတဝါလယ် ဆောအုတ္ထံ့ဆရာလုပ်တို့အဆောင်ရွက်အုပ်စုအဖြူအဆောင်ရွက်အုပ်စုအား ဘဲဆောဒုပ္ပါယံအဖူအဂ်အခိုက်တဲ့အို့ရွှာ ပဘာဝါယံနှုန်းလုပ်တို့လီ။

ဆောဒုန်လုပ်တို့တူ့ဆရာအား ဆောအဂ်အယ်အဆောင်ရွက်လုပ်တို့တဲ့ မြဲလာဆောဆုံးကို့ထဲရွှာ အကို့ ဆောအုတ္ထံ့ဆရာလုပ်တို့ လဒု့ဘာလဒု့အဂ် ဒီရနှုန်းဘာဆောအုပ်စုအဖြူအဆောင်ရွက်အုပ်စုအား အဆောင်ရွက်အုပ်စုအား ဆောအုပ်စုအဖြူအတော်လယ် နိုင် ပုံပုံယာဘဲရွှာ လီ။ ဆောဒုန်လုပ်တို့တူ့ဆရာအုပ်စုအား ဆောအုပ်စုအဖြူအတော်လယ် ဘာဆောထို့နဲ့ထဲရွှာ လီ “အလွှာအယွှာ” နိုင်လီ။

(၆) ဆျေဖိဂုလ်အဆုံးဖြစ်သူများ

- ခများလေးသာပေါ်ပို့အနိုင်အဖွဲ့ ဆေဖိဂုလ်ဒုစဲ လျှောက်ဆေပို့တေလျင်ကိုဘုံးအထိုနိုင် အိချိုံ(၈)ဖြူးနှီးလီ။
 - လန်းနှီး ဖိဆာနှင့် ဆေအူစုအဖို့ ဖိုးသိုံ(၁၅၀၀၀၀)နှီးလီ။
 - အဖုံးအဂိုအခိုတဲ့ လျင်လျှော်စီးပို့နှီး ဂုဏ်လျှော်လျင်အဖို့ဆေလခါး ဒုဂ္ဂီးချုပ်တေလျင်အူစုအဖို့လယ်သာဆေမာပို့တွဲဂို့ခွဲ့ပွဲ့ယူးနှီးလီ။
 - ဆေဖိဂုလ်ဒုစဲ လေးကိုဘုံးအထိုယ် အဖုံးအဂိုအခိုတဲ့အဖွဲ့ ဆေဝံဆေနဲ့ ဂုဏ်လျှော်စီးပို့ အဆေဝံဆေနဲ့လယ်အူလျှော်ပွဲ့နှီး အုံသုယော်ပွဲ့လီ။
 - ဆေဖိဂုလ်ဒုစဲ လေးကိုဘုံးအထိုယ် ဆေအူစုအဖို့လယ် အကောက်လယ်နှီး ဗုံးပဲ့ခွဲ့ပွဲ့လီ။

ဆောင်ရွက်လာ၏အများအနဲ့ဆုံးလေဂါ လူမှုအမြဲ့ဝေး၊ အူးအိုဖို့ဟာ စံရွှေ့ “ယောမြဲပြုမှုဆောင်အဖြုံ(၁၁)ကဲ အနဲ့ဆုံ့နို့လီ။
ဆောအများထုတ္တုဆရုံးလေးတဲ့ လဒုဘာလဒုအကောင်း အဖြုံအကိုအခိုက်တဲ့လေ ဆောအများစုံအဖြို့အဆောင်ဆောနပော်စွာနဲ့ ထိုးမြဲယိုးနှုံး
ဘာလေဆောဒုံးနှုံးလဲ? မူပို့တွေ့ဆရုံးအလေးအိုးတော် ဆောကုလာ၏ဖို့ဆောအကောင်း ယားမှုစွာလီ။ အူးယားဘားဆောဘာမှုလမ်း
မျိုး အဖြို့ - ဆောအဖြုံအကိုအခိုက်တဲ့အဖွဲ့ ဒုံးဖို့ထားဆောင်ဆောနတိုးလူ၏ ဒဲဆောအများစုံအဖြို့ အဆောင်ဆောန အူးလလုံးပို့
ဘာနို့ အူးလမြဲဘာလေဖို့အဖြို့ဖို့ခြား အူးဘားစံစွာစွာနဲ့ ဆောအများစုံအဖြို့လယ် ဆောင်ရွက်လာ၏အူးလီ။ ဦးပဲ့စွဲစွာနဲ့လီ။ ဆောင်
ဆောနအူးလလုံးဘာနို့ ပဘာထဲ့ခဲ့ထဲ့လေဆောဒုံးနှုံးလဲ? မူပို့တွေ့အဖြုံအကိုအိုးနို့လီ။ အူးမြဲဆောအများစုံအဖြို့ဘာမှုစွာ
အေနဲ့(၁၀) ဒုံးနို့ ပဘာထဲ့စိုးလေဆောဖို့လိုက်မှုစွာထုတ္တုဆောအဖြုံအိုးလီ။ ပုံးအောင်လုံးနှုံး ဂုဏ်လုံးဖို့ဆောနဲ့ ဖို့ဘိုးဆောအများ
စုံအဖြို့(၂၇၀၀၀)နို့လီ။ ဆောင်ရွက်လာ၏အူးစဲလယ်ဖွဲ့စွာနှုံးလဲ ဒဲလုံးထံးစွာအောင်။” ဆောအများစုံအဖြို့လယ် ဂုဏ်လုံးစဲဖို့
စွာအောင် ဆောအင်းအသုံးနှုံးလုံးစဲအောင်လေ ခီးဖြူးထံးအဆရုံး (data base)အဖွဲ့နို့လီ။ ထိုးမြဲဆောအများစုံအဖြို့လယ်
ဂုဏ်လုံးစဲဖို့စွာအောင်။ လေတလေအဖွဲ့ခို့နှုံး ဘာဆောကျွော် “အလွှာအဘား?” လေအမြဲဆောဖို့လုံးစဲအောင်ရှို့စွာအောင်။
ယူးအင်းနှုံးနို့လီ။

(၇) ဆောင်တာယိုဆေချွဲဖို့လမ်း

- ဆေအဖြူယို? လေဆေအုပ္ပန်အဖြူလမ်းအဖွဲ့? ဆေဝံလာအကြောင်းလုပ်ထောင်စုလမ်း ဆေဘာမှုလာအကဲ့သွေ့ခွဲ့နှင့် ဘာအုပ္ပန်ယိုတံ့ခွဲ့လီ။ အဖြူ? - ဆေဝံ ၃ ဒဲ ၈ နှင့် လုပ်သွေ့ခွဲ့လီ။
- ခီ့ဖူ့သာနှင့် ဆေချွဲဖို့လမ်းသာလမ်းတံ့သာလမ်း ဒုရိုပ်ထွေ့မှုအဆေဖွဲ့တဲ့၊ ပုဂ္ဂိုလ်တံ့ဆေအဖြူယို? ဆီ့မို့ခွဲ့လမ်းဆေချွဲဖို့လမ်းအကဲ့သွေ့ခွဲ့နှင့် ဘာထိုးနဲ့ထောင်း တံ့တံ့ကျွဲ့ကျွဲ့လီ။
- ပုမဲ့ဆေဖို့လမ်း ယိုတံ့ယိုဆေဆာတရှိရဲ့ ဒီ့လအို ဆေကွဲ့ယာဘွဲ့အင်း ခီ့ဖူ့သာအဖွဲ့? ဆေထိုးအိုခွဲ့လမ်း ဆေဘာမှုလာလမ်းအမဲ့နဲ့ခွဲ့နှင့် ဒုရိုပ်လုပ်ထောင်းနှင့်လီ။

ရှုခများငဲးဘေးပူ့ဘို့အနို့ ခိုနါလကဲ လေအမွဲ့ခွဲ့ ဒီ့မာမာအူ့စံ့ခွဲ့ “ပုံးပေါ်အုပ္ပန်နှင့် ဆေအုပ္ပန်အဖြူအင်းအေးအဖွဲ့လမ်းအတွက် အဘာမှုလာနှင့် ပဘာမူဘွဲ့ထွေ့လုပ်မှုခွဲ့တဲ့နှင့်လီ။ အဖြူ? ၃ ဒဲ ၈ နှင့် လုပ်သွေ့ခွဲ့လီ။ ဆေဘာမှုယို? ပဘာဒုရိုပ်ထွေ့တံ့တံ့ကျွဲ့ကျွဲ့ဂို့ဂို့? ပဘာဝို့ထဲ့လုပ်မှုခွဲ့တဲ့ဆေဘာမှုအဖြူအိုလီ။ ပုံးပေါ်ခီ့ဖူ့သာလမ်းအထွေ့သွေ့ဗွဲ့ဂို့ဂို့ယူ့လမ်း ဘာအုပ္ပန်ဆေချွဲဖို့ အဘာမှုလာကဘာမူဘွဲ့ထွေ့ခွဲ့လီ။”

(က) ဆုတ္တုးထဲးဆုဘာများ

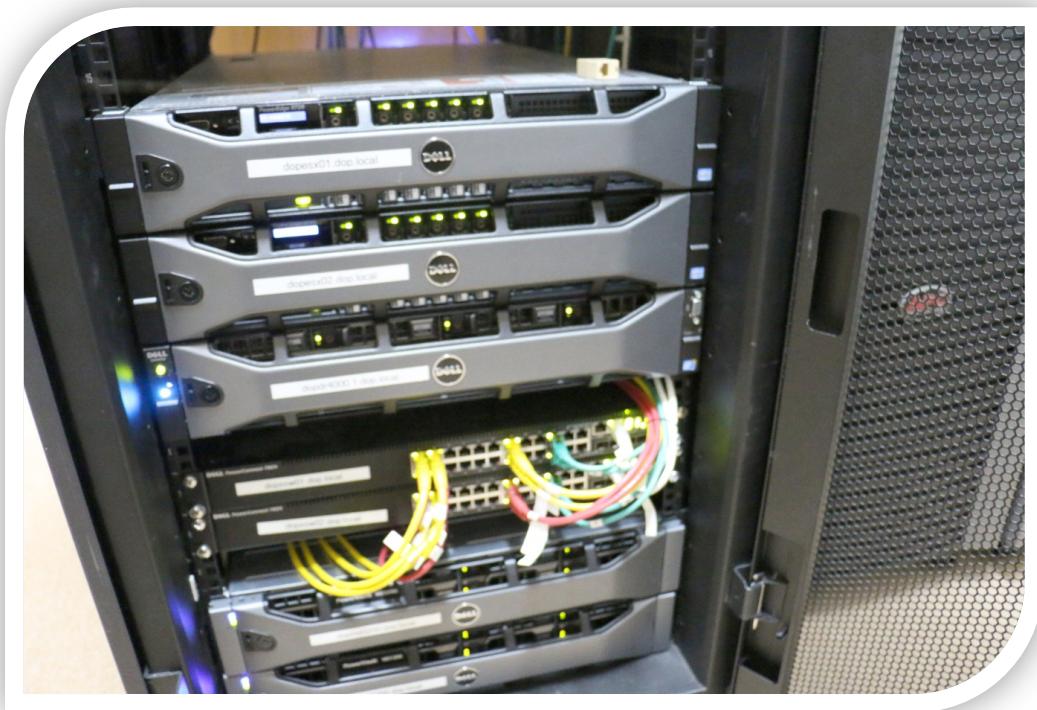
ရွှေခများငဲ့ဘာပူ့ၤ၆၁။ ခိုန်လာအမွှေ့၏ ဒီမာမာအူ။ စံး။ “ပုံးအဆောင်းထဲ့အကဲး လုအကဲ့ထုံးခွံးလယ်
ထိုးမွဲပုံးအန္တဘာလာ ပုံးထံးယိုခေါ်ခဲ့ဗို့အဖြူအိမ်နှင့် ပဘာတိုးယိုဆောင်လာ ဘာဆောင်းဖြုံးထော့၏ ထံးထံးကျွဲ့လာ
ဆောအမှုစုံအဖြူအဖြူခိုန် ဖဲ့ပဘာသူ့ထဲ့ဆောဘာမှန်းလို့၊ ဘာလဘူ့ဘူ့ ပုဂ္ဂိုးဆောအစုံလေးလုံးဘာအကို့ ခဲ့လာအဖိုး
ဆောကူ့လေးအုံနှင့် အုံဖြုံးထုံးဆောင်အတိုးလန့်ဘာလို့၊ ပုလာအဘူ့ထဲ့ဆောဘာမှလက် မိဘာခွံးယောဆောင်လာအဘာမှုဂုံး
ခီးလဲ့နှင့်တော့ ဘဲ့ဘိုးဆောဘူ့ထဲ့ဆောဘာမှကန့်အကဲး လုဆောင်အဖြူခိုန် မိဘာဘံးထော့၏လုထော်ပုံး ဖဲ့ကဘာယိုထံး
ဂုံးလို့။”

(၄) အိုခိုပုံးသို့ဆောင်ယိတ္ထုရှုချေ

- ပုဂ္ဂိုလ်ပန့်စီးဆောင်ရွက်ခြင်း (data base)နဲ့ ယိတုဂုဏ်များကိုအထိန္ဒြယ်လို့ အနီးနှင့် ဆကုလူမှုဖို့တဲ့ ဆေသာကုန်အဖြူးဆံးဆေလဲ အဥ္တုလမ္မားသာ ယိတ်ယိဆေဆာခဲ့ဖို့ပို့ခံတဲ့ဆံးဆေလဲနဲ့ ယိတုဂုဏ်များကိုအဆုံးအထိန္ဒြယ်လို့။
 - ဆမ်လူရှိဆေဖို့လိုဆရာပထုံး အဆေမှုလယ် အဥ္တုစုကိုပုံတဲ့အဘုံးအဝါးအဝေါးတဲ့ ပုမ်းဆေဖို့လယ် ဘဲအဘာတ္ထာ အဝေါးလျော်ဆေဖို့ဆမ်မှုအဝေါးအဝါးအဝါး။

ပုဂ္ဂိုလ်ဘမ်းဆေလင်၊ အနီး? - ဆေကုလ်ဒုဇူးစဲဖို့ခံခြားခဲ့ခြုံရွှေ့စွဲ၊ ဆေအသုစုအနီးဆံးအောလဲ၊ အုံလမ္းဘူး၊ ယိတ်ယိဆေချွဲ့ဖို့
ဂို့ခံခြားခံးအောလဲနဲ့ ယိတ်ယိဆေရွှေ့ကိုအထိခွဲခွဲရွှေ့နဲ့လို့၊ ဘဲနဲ့ဝါးပူများဆေဖို့လယ်၊ အရွှေ့အော်များဆေလေ့
ဆေများအဖွဲ့၊ ရွှေ့ရွှေ့ဘာရွှေ့ခံးအောလဲနဲ့ လူထုံးရွှေ့အလပ်အဂေးလက္ခလာ့၊ ဆေများလူ၏အိုးလို့ဆရုံးပထားလယ်၊ အုံအီး
ထုံးရွှေ့တော်၊ ပူများဆေဖို့လယ်ယို့၊ ဆေဘူးထဲ့အလေးအကျွဲ့ရွှေ့နဲ့လို့လို့。

- မြှေခများ၊ သားပူဇ္ဈိအနိုင်း ပို့စွာအောင် လျှော့လယ်၏
- ဖြေဖျေမှုဆရုံးအတဲးအဖော်တို့လူ၏ ဘဝအခါနကုပ္ပါတွေလေ ဖြေဖျေမှုဆရုံးအရို့ ဒဲနဲ့ပုံးတို့ဆုံးကိုရှိုးအယူ
ကိုနံ့ဖွဲ့လို့၏
- ပုလေအားစွာသားစွာ ဆေပရီးအတဲးအဖော်တို့သူ (IT) လျော်းဘုံကိုး ဒဲဝံးနယူးယီးလယ် အိုးခီးယိုတွေ၊ IT
ဒဲဆောင်လယ် အဆောင်ရေးလေအမှုစွာနှင့်တော် ဆေဘာဖိုးလို့ထွေအုံလို့စွာနှင့် အိုးတဲ့ပဲ့အသေးလေ ကမ်းဆော်
ဆေအဂ်လို့၏

လျော်ဖူမှုဆရာအနိဒါနီ ဖြစ်ဖူမှုဆရာအဂဲးအယ်လယ်ထိုးလူ ဘဲေသာခံခါးကျေကိုပါတေသာ့သုတေသန၏ ကတ္တာလူ
ထိုးလူအဂဲး ဘာဆောင့်စွာ ဆေကိုပါသူအဆုတိုးလယ်လီ။ ဆေအဂဲးအဂုံးအချုပ်လာ အဘာဆဲ့ဆေသုတေသန၏အဂဲးနှင့်
ဖြစ်ဖူမှုဆရာအဂဲးအယ်လယ်ထိုးလူ မွဲဆောခါးကျေကိုပါတေစွာလာ ပမူ့ဝို့အနိဒါနီအယ့် ဆောင်အနွဲ့ပုံ့စုံတို့၊ ဆုံးကိုပြုခြုံအယ့်
ကိုနှင့်ဖွှဲအဂဲးနှင့်လီ။

သာချုပ်လျော့

ဆေပရမှုအင်းအဖော်လယ် တဲ့အဖွဲ့ခိုင်းအပါး လျေဆေငါးတဲ့အမှုထူ့ ဖို့ဖု့မူဆရု့အဆော့အထိ ဒီရန္တဘာခနီးအဆောင်ဆရာတွေ လယ် လျေဆေဖို့လို့ဆရု့ပတ်သေးအင်း အိုးအဲအဆော့အဆော့နှင့် ဘာဆော့ဒု့ဖျို့ထူ့ဝေးတော် ဆော်းခဲ့တော်ဆော်းဆော့မှုအကြိုး အဖျိုး ကုတ္တားအကေး မွှေ့ဝေးဖို့ဖု့မူဆရု့အဆော်းဆော့မှု ထုတ္တုဒု့ယော်အမိန္ဒိုးနှင့် ဒု့ဖျို့ထူ့ဝေးလို့။

ဒဲဆော့အမှုထူ့ဖို့ဖု့မူဆရု့ဆော့မှုလို့ လဲဝေးပို့မို့ဝေးဝေးလို့ ဘာမှုနှုန်းအဆော့အထိအားအဂိုဂိုနိုး ဒု့ဖျို့ဝေးလို့ အားဆော့ဒု့ဖျို့ထူ့တဲ့ဆော်းဆော်းဆော့လျော့အန္တားလယ်နှင့် ခေါ်ပယ်းတံ့အေးအယော် ခမျှေးထိုးလူး ဆော့အိုးမျှော်ကြိုးထူ့ထိုးထူ့ဘို့လို့ ဒဲလျော်ယော်အကေး ဆော့ဒု့ဖျို့ထူ့အာနိုးလယ် ဒဲဆော်းဆော့တဲ့လယ် ထိုးမွဲဆော့ထူ့ဝေး နှင့် ကဲ့ထူ့ဆော့မှုဆော့လယ်သွေ့ဝေးလို့။

ကယ်ဖို့ဖု့မူဆရု့အင်းအဖော်ဒေဝါယာလယ် လချုပ်လျေဆေလွှာ့ဒု့ဖျို့ထူ့ဒု့ဘာနိုး ဆော့အင်းအဖော်လယ် မိဘာဆော်ထိုးပို့မို့ဝေးဝေးလို့။ ဒို့ထူ့ထိုးထူ့ ဒဲမို့ထူ့ထိုးထူ့ထိုးအဘို့ဘာ ထံ့ခေါ်လယ် အဖို့ဖု့မူဆရု့ထိုးလူးအယော် လျော့အစဲ့လူးအမှုထူ့။

ဆေအင်းအဖော်လန့်အဖော် ပူးပါယံလိုက်သီတွေလအခါးဘာနဲ့ အမျိုးထုံးသွေးစွာလို့။ အာဒီ ဖို့သာဝါ(၅)နံ့ုလဂ်နဲ့ ဉွှေ့နဲ့ထော်၊ လာအဖျို့ထုံးယူး တဲ့ကျိုး အော်လမွဲဘာ ဖို့သာမျှဖို့အာဝါမျိုးစွာ၊ (၆)နံ့ုလဂ်နဲ့ ဉွှေ့နဲ့ထော်လာ အီးဖျော်အဖို့နံ့ုလို့ ဘဲ့နဲ့ ပို့နဲ့လို့။ ဆေအင်းအဖော်ဘဲ့နဲ့အိုး လာလုံးလဟု့ဘာလယ်နဲ့ မိဘာယိတ်ယိုးတဲ့ လူ့ထံးလူ့ဆွဲလာ ပုစ်းဆော်ခွာ လဂ်အင်းအဖော် လာခဲ့ဗဲလယ်အဖော်ခို့လို့။ ဂို့နဲ့ ခီ့ဖြူ့ထားအဆောင်းလူ့ဖို့လူ့ (program) ဒဲဘာဆဲ့ခများဆောင်ဆောက် လဲ့ကို့သွေးလယ်ဘာဆော့်စွာရှို့ စူးရုံးများဆော့်စွာလို့။ လာဆောမို့စွာ လာဆောဖုံးဆောများယို့အကောင်း ဆေနဲ့လူ့အဖျို့ဒဲဆောများအကို့အဖျို့လယ်နဲ့ ကုလ္ပားခဲ့ဗဲ့ကဲ့ ပို့ဖို့များထော့်စွာလို့။ ဆေအင်းအဖော်ထိုးလူ့ စဲဖို့ကူးလူ့အုံ ဖို့စွာရှို့နဲ့ ခီ့ဖြူ့ထားလာ အယိတ်းဆောအဆီးပဲ့အဖော် လာဆောသွေးထဲ့စွာ့ဆောများအကောင်း မိဘာများစွာလာဆောထွေ့သွေ့သွေ့အဖော်လို့။ ဆေဖုံးဆောများယို့ ဆေအင်းအဖော်လာဖို့ဖူးမူးဆရာ့ ကအုံဖို့ထုံးစွာလယ် ဘဲ့ဝိုးကယ့်နှို့တို့ဘာစွာ့အကောင်း ဒဲကော့်စွာ့ဘာစွာ့ လူ့ထံးလူ့ဆွဲအကောင်းနဲ့လို့။

အီးနှင့်အိမ်သုတေသန ဆောင်ရွက်ချိန်

www.dop.gov.mm

<http://myanmar.unfpa.org/census>

